

A C O R D
ÎN TRE G U V E R N U L R O M Â N I E I
Ș I
G U V E R N U L R E P U B L I C I I U N G A R E
P R I V I N D R E G I M U L J U R I D I C A L M O R M I N T E L O R U N G A R E D E
R Ă Z B O I D I N R O M Â N I A
Ș I A L M O R M I N T E L O R R O M Â N E D E R Ă Z B O I D I N R E P U B L I C A
U N G A R Ă

Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare, denumite în continuare „Părți Contractante”,
călăuzite de convingerea că militarii și persoanele civile care și-au pierdut viața ca urmare a acțiunilor militare din timpul celor două războaie mondiale au dreptul la locuri demne de odihnă veșnică, în conformitate cu principiile și normele dreptului internațional umanitar, cu dispozițiile Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 cu privire la protecția victimelor de război și Protocoloalelor adiționale la acestea din 8 iunie 1977, respectiv cu principiile Tratatului de înțelegere, cooperare și bună vecinătate dintre România și Republica Ungară, semnat la 16 septembrie 1996, la Timișoara,

au convenit următoarele:

Articolul 1 **Definiții**

În sensul prezentului Acord, termenii enumerați mai jos au următorul înțeles:

(1) „*morți români de război*”:

- a) membri ai forțelor armate ale statului român, inclusiv persoanele asimilate – conform convențiilor internaționale –, care și-au pierdut viața în timpul acțiunilor militare din cele două războaie mondiale, în prizonierat sau ca urmare a acestora și au fost înhumați pe teritoriul Republicii Ungare;
- b) cetățeni români care și-au pierdut viața ca urmare a războaielor mondiale prin arestare, internare, deportare sau executare și au fost înhumați pe teritoriul Republicii Ungare;

(2) „*morți ungari de război*”:

- a) membri ai forțelor armate ale statului ungar, inclusiv persoanele asimilate – conform convențiilor internaționale –, care și-au pierdut viața în timpul acțiunilor militare din cele două războaie mondiale, în prizonierat sau ca urmare a acestora și au fost înhumați pe teritoriul României;
- b) cetățeni ungari care și-au pierdut viața ca urmare a războaielor mondiale prin arestare, internare, deportare sau executare și au fost înhumați pe teritoriul României;

(3) „*morminte de război române*”:

– mormintele individuale sau comune ale morților de război români, izolate sau situate în cimitire ori părți ale acestora, aflate pe teritoriul Republicii Ungare;

(4) „*morminte de război ungare*”:

– mormintele individuale sau comune ale morților de război ungari, izolate sau situate în cimitire ori părți ale acestora, aflate pe teritoriul României;

(5) „*opere comemorative de război*”:

– monumente, plăci sau însemne comemorative ridicate în amintirea morților de război

Articolul 2 **Forme de colaborare**

- (1) Părțile Contractante vor asigura protejarea mormintelor de război și a operelor comemorative de război amplasate pe teritoriul Republicii Ungare, respectiv al României, și respectarea dreptului la odihnă veșnică a morților de război și nu vor permite ca în vecinătatea imediată a cimitirelor și a operelor comemorative de război să fie amplasate edificii sau amenajări care nu sunt compatibile cu demnitatea locului respectiv. Părțile Contractante vor asigura identificarea, evidența, amenajarea și îngrijirea mormintelor și operelor comemorative de război, precum și soluționarea unor posibile strămutări a rămășițelor pământești pe teritoriul statului Părții Contractante interesate.
- (2) Părțile Contractante, prin organele responsabile pentru executarea prezentului Acord stabilite în Articolul 6, alin. (1), se informează reciproc, în special cu privire la:
- a) mormintele și operele comemorative de război române și ungare, cu indicarea amplasamentului și stării lor, precum și la mormintele și operele comemorative de război nou-descoperite.
  - b) listele de nume și alte date de identificare ale morților de război români și ungari căzuți în luptă și înhumați pe teritoriul statelor lor.
  - c) deteriorarea mormintelor și operelor comemorative de război, măsurile luate pentru reconstrucția acestora și, respectiv, despre eforturile depuse pentru împiedicarea unor cazuri similare.
- (3) Părțile Contractante vor compara datele obținute ca rezultat al schimbului de informații cu propriile date și se vor informa reciproc despre eventualele deosebiri.
- (4) Fiecare Parte Contractantă va asigura cetățenilor celuilalt stat posibilitatea vizitării mormintelor și operelor comemorative de război care se află pe teritoriul statului său, în scopul comemorării morților de război.
- (5) Părțile Contractante vor autoriza accesul reciproc al specialiștilor celeilalte Părți Contractante la datele menționate la alin. (2) al prezentului articol.
- (6) Părțile Contractante se vor sprijini reciproc în activitățile de căutare, identificare, marcarea și protejare a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul altor state.

Articolul 3 **Amplasarea mormintelor și operelor comemorative de război**

- (1) Părțile Contractante vor asigura punerea la dispoziție, în mod reciproc, pentru folosire gratuită, a parcelelor de teren pe care se află sau vor fi amenajate morminte și opere comemorative de război.

(2) Părțile Contractante se străduiesc să păstreze mormintele și operele comemorative de război în locurile lor originare.

(3) În cazul în care parcela de teren, pusă la dispoziție în conformitate cu alin. (1) al prezentului articol, îi va fi necesară uneia dintre Părțile Contractante pentru alte scopuri, din motive de utilitate publică, Partea Contractantă respectivă va pune la dispoziție celeilalte Părți Contractante o nouă parcelă de teren pentru folosire în condițiile prevăzute la alin. (1) al prezentului articol și își va asuma cheltuielile de strămutare și amenajare a noilor morminte și opere comemorative de război.

(4) Alegerea noii parcele de teren și strămutarea mormintelor și operelor comemorative de război se vor efectua numai cu acordul celeilalte Părți Contractante.

(5) Amenajarea mormintelor de război române din Republica Ungară și a mormintelor de război ungare din România nou-descoperite se va face pe locul în care se află rămășițele pământești sau, dacă acest lucru nu este posibil, în alte locuri adecvate, stabilite prin acordul Părților Contractante.

(6) În cazul în care refacerea fostelor morminte și opere comemorative de război nu mai este posibilă, Partea Contractantă responsabilă va da posibilitatea celeilalte Părți Contractante de a instala o placă comemorativă adecvată specificului locului. Costurile amplasării acesteia vor fi suportate de Partea Contractantă responsabilă.

(7) Inscripțiile pe operele comemorative de război vor fi bilingve, în limbile română și maghiară.

(8) În cazul în care împreună cu mormintele de război române sau ungare într-un loc dat se află morminte de război ale altor state, iar activitatea de îngrijire a mormintelor va produce schimbări, înaintea luării măsurilor de schimbare este necesară punerea de acord cu organele de resort ale statelor implicate.

Articolul 4

Exhumarea și reînhumarea rămășițelor pământești

(1) Exhumarea rămășițelor pământești ale morților de război în scopul reînhumării sau predării lor către Partea Contractantă interesată se va face exclusiv la cererea acesteia, cu acordul celeilalte Părți Contractante. Cererea și răspunsul se transmit în scris, pe canale diplomatice.

(2) După aprobarea cererii de exhumare, Părțile Contractante vor conveni asupra detaliilor procedurii de exhumare, reînhumare sau de predare a rămășițelor pământești.

(3) Exhumarea rămășițelor pământești se va face cu autorizarea autorităților competente ale Părților Contractante. Cheltuielile legate de strămutarea rămășițelor pământești vor fi suportate de către Partea Contractantă interesată.

(4) Exhumarea și reînhumarea rămășițelor pământești se realizează, după posibilități, cu participarea reprezentanților Părților Contractante.

(5) În cazul în care reînhumarea va avea loc pe teritoriul statului celeilalte Părți Contractante, Partea Contractantă interesată va proceda pe baza unui proiect prezentat și aprobat, în prealabil, de cealaltă Parte Contractantă.

(6) Pentru fiecare exhumare și reînhumare va fi redactat un proces-verbal, în care vor fi indicate poziția inițială a mormintelor și noul lor amplasament, datele personale ale celor înhumați, înscrisurile de pe însemnele de căpătâi, precum și alte date/obiecte de identificare. Exhumarea și reînhumarea se vor documenta și prin înregistrarea de imagini digitale.

Articolul 5 Cheltuieli

(1) Fiecare Parte Contractantă va suporta pe teritoriul statului său cheltuielile de întreținere și îngrijire a mormintelor și operelor comemorative de război aparținând celeilalte Părți Contractante.

(2) Fiecare Parte Contractantă poate, pe cont propriu, să efectueze lucrări de amenajare și îngrijire a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul statului celeilalte Părți Contractante, cu acordul acesteia.

Articolul 6 Aplicarea Acordului

(1) Organele împuternicite, responsabile cu aspectele tehnice ale aplicării prezentului Acord, sunt: Oficiul Național pentru Cultul Eroilor în România, respectiv Institutul și Muzeul de Istorie Militară ale Ministerului Apărării Patriei în Republica Ungară. Părțile Contractante se vor informa reciproc, pe canale diplomatice, asupra eventualei schimbări a organelor respective.

(2) Părțile Contractante asigură, reciproc, organelor împuternicite prevăzute la alin. (1), dreptul de verificare a stării mormintelor și operelor comemorative de război proprii aflate pe teritoriul statului celeilalte Părți Contractante.

(3) În aplicarea prezentului Acord, Părțile Contractante respectă legislația în vigoare a statului pe teritoriul căruia se află mormintele și operele comemorative de război și vor ține cont de tradițiile naționale, religioase și de altă natură.

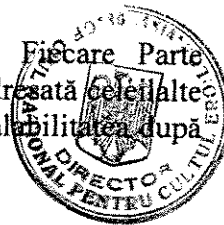
(4) Corespondența între organele menționate la alin. (1) se va face direct în limba engleză.

(5) Părțile Contractante vor soluționa eventualele litigii apărute în aplicarea Acordului prin negocieri sau pe cale diplomatică.

Articolul 7
Dispoziții finale

- (1) Prezentul Acord intră în vigoare la data primirii, pe cale diplomatică, a ultimei notificări prin care Părțile Contractante își comunică reciproc îndeplinirea procedurilor legale interne necesare pentru intrarea în vigoare a acestuia.
- (2) Prezentul Acord poate fi amendat, în scris, prin acordul reciproc al Părților Contractante. Modificările vor intra în vigoare în conformitate cu procedurile alin. (1) al prezentului articol.
- (3) Prezentul Acord se încheie pentru o perioadă nedeterminată. Fiecare Parte Contractantă poate denunța prezentul Acord, printr-o notificare scrisă adresată celeilalte Părți Contractante pe cale diplomatică. Prezentul Acord își încetează valabilitatea după o perioadă de 6 luni de la data primirii respectivei note.

Semnat la București, la 6 martie 2008, în două exemplare originale, fiecare în limbile română și maghiară, ambele texte fiind egal autentice.

Pentru Guvernul României

Pentru Guvernul Republicii Ungare

Conform cu originalul
Oficiul Național pentru Cultură

Director

SCARLAT

MEGÁLLAPODÁS
ROMÁNIA KORMÁNYA
ÉS
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA
KÖZÖTT
A MAGYARORSZÁGI ROMÁN HADISÍROK ÉS
A ROMÁNIAI MAGYAR HADISÍROK
JOGI HELYZETÉRŐL

Románia Kormánya és a Magyar Köztársaság Kormánya (a továbbiakban: Szerződő Felek) azon meggyőződésüktől vezérelve, hogy a katonáknak és a polgári személyeknek, akik életüket veszítették a két világháborúban a különböző hadiesemények következtében, joguk van méltó, örök nyughelyre;

kiindulva a humanitárius nemzetközi jogi szabályokból és elvekből, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt Egyezmények és azok 1977. június 8-i Kiegészítő Jegyzőkönyvei rendelkezéseiből, valamint Románia és a Magyar Köztársaság között Temesvárott, 1996. szeptember 16-án aláírt, a megértésről, az együttműködésről és a jószomszédságról szóló Szerződés elveiből,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. Cikk **A fogalmak meghatározása**

A jelen Megállapodásban előforduló fogalmakhoz a következő jelentés társul:

- (1) "román háborús elesettek":
  - a) a román állam fegyveres erőinek tagjai, beleértve a nemzetközi egyezmények értelmében a katonákkal hasonló jogállású személyeket, akik a két világháborúban hadiesemények következtében vagy hadifogságban veszítették életüket, akiket a Magyar Köztársaság területén temettek el;
  - b) román polgári személyek, akiket a világháborúk következtében letartóztattak, internáltak vagy deportáltak, kivégeztek, és a Magyar Köztársaság területén temettek el.
- (2) "magyar háborús elesettek":
  - a) a magyar állam fegyveres erőinek tagjai, beleértve a nemzetközi egyezmények értelmében a katonákkal hasonló jogállású személyeket, akik a két világháborúban hadiesemények következtében vagy hadifogságban veszítették életüket, akiket Románia területén temettek el;
  - b) magyar polgári személyek, akiket a világháborúk következtében letartóztattak, internáltak, vagy deportáltak, kivégeztek, és Románia területén temettek el.
- (3) "román hadisírok":

a Magyar Köztársaság területén található román háborús elesettek egyedi vagy tömegsírhajai, melyek önállóan, vagy temetőben, illetve azok parcelláiban találhatóak.
- (4) "magyar hadisírok":

Románia területén található magyar háborús elesettek egyedi vagy tömegsírhajai, melyek önállóan, vagy temetőben, illetve azok parcelláiban találhatóak.
- (5) "háborús emlékművek":

háborús elesettek emlékére emelt emlékművek, emléktáblák és emlékjelek.

2. Cikk Együtműködés

(1) A Szerződő Felek kölcsönösen biztosítják a Magyar Köztársaság területén található román hadisírok és háborús emlékművek, illetve a Románia területén található magyar hadisírok és háborús emlékművek megőrzését és a háborús elesettek örök nyugalomhoz való jogát, beleértve azt is, hogy nem engedik meg a hadisírok és a háborús emlékművek közvetlen közelében olyan építmények és létesítmények elhelyezését, amelyek nem összeegyeztethetők az adott hely méltóságával.

Továbbá a Szerződő Felek biztosítják a hadisírok és háborús emlékművek azonosítását, nyilvántartását, létesítését, javítását és gondozását, valamint a földi maradványoknak az érdekelt Szerződő Fél államának területére való esetleges áthelyezésével kapcsolatos egyeztetéseket.

(2) A Szerződő Felek a 6. Cikk (1) bekezdésében meghatározott, a Megállapodás végrehajtásáért felelős szervei kölcsönösen tájékoztatják egymást mindenekelőtt:

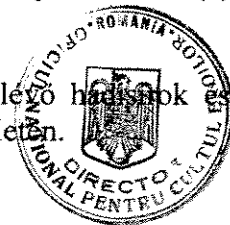
- a) a román és magyar hadisírokról, valamint háborús emlékművekről, megjelölve elhelyezésüket és állapotukat, továbbá az újonnan felfedezett hadisírokról és háborús emlékművekről;
- b) a harcokban elesett és saját államuk területén eltemetett román és magyar háborús elesettek névsoráról és egyéb azonosítási adatáról;
- c) a hadisírok, valamint háborús emlékművek rongálásáról, újjáépítésük érdekében tett intézkedésekről, valamint a hasonló esetek megakadályozását célzó erőfeszítésekről.

(3) A Szerződő Felek összehasonlítják az információcsere eredményeként kapott adatokat saját adataikkal és egymást kölcsönösen tájékoztatják az esetleges eltérésekről.

(4) A háborús elesettek emlékének ápolása érdekében bármelyik Szerződő Fél biztosítja a másik állam állampolgárai számára a területén található hadisírok és háborús emlékművek látogathatóságát.

(5) A Szerződő Felek kölcsönösen engedélyezik egymás kutatóinak a jelen Cikk (2) bekezdésében említett adatokba való betekintést.

(6) A Szerződő Felek támogatják egymást a másik állama területén lévő hadisírok és háborús emlékművek kutatása, azonosítása, megjelölése és védelme területén.

3. Cikk

A hadisírok és a hadi emlékművek elhelyezése

- (1) A Szerződő Felek kölcsönösen, térítésmentesen egymás rendelkezésére bocsátják azokat a földterületeket, ahol a hadisírok és háborús emlékművek találhatóak, vagy ahol a későbbiekben létesülnek.
- (2) A Szerződő Felek törekednek arra, hogy a hadisírokat és a háborús emlékműveket az eredeti helyükön őrizték meg.
- (3) Amennyiben a jelen Cikk (1) bekezdésében meghatározott földterületet az egyik Szerződő Fél közérdek miatt más célra kívánja hasznosítani, az érdekelt Szerződő Fél a jelen Cikk (1) bekezdésében előírt feltételek betartásával új földterületet biztosít és vállalja a hadisírok és háborús emlékművek áthelyezésével és rendezésével járó költségeket.
- (4) Az új földterület kiválasztása, valamint a hadisírok és háborús emlékművek áthelyezése a másik Szerződő Fél beleegyezésével történik.
- (5) A Magyar Köztársaságban és Romániában újonnan feltárt román és magyar hadisírok rendezését azon a helyen kell megvalósítani, ahol a földi maradványokat megtalálták. Ha ez nem lehetséges, a Szerződő Felek által meghatározott méltó helyen.
- (6) Amennyiben az egykori hadisírok és háborús emlékművek helyreállítása már nem lehetséges, a felelős Szerződő Fél lehetőséget biztosít a másik Szerződő Fél számára az adott helyen a körülményeknek megfelelő emléktábla állítására. Ennek költsége a felelős Szerződő Felet terheli.
- (7) A háborús emlékműveken a feliratok két nyelvűek lesznek, románul és magyarul.
- (8) Amennyiben a román vagy a magyar hadisírokkal együtt egy adott helyen más államok hadisírjai is találhatóak, a hadisírgondozó tevékenység során fogantatosítandó, változást eredményező intézkedések meghozatala előtt egyeztetni kell az érintett államok illetékes szerveivel.

4. Cikk

A földi maradványok exhumálása és újratemetése

- (1) A háborús elesettek földi maradványainak újratemetése, vagy pedig az érdekelt Szerződő Félnek történő átadása céljából végzendő exhumálása kizárólag annak kérésére, a másik Szerződő Fél beleegyezésével történhet meg. A kérelmet és a választ diplomáciai úton, írásban közlik egymással.
- (2) Az exhumálás engedélyezését követően a Szerződő Felek megegyeznek az exhumálás és az újratemetés, vagy a földi maradványok átadásának részleteiben.
- (3) A földi maradványok exhumálását a Szerződő Felek illetékes hatóságai engedélyezéssel hajtják végre. A földi maradványok áthelyezésének költségei a kérelmezőt terhelik.

(4) A földi maradványok exhumálása és újratemetése lehetőség szerint a Szerződő Felek képviselőinek jelenlétében történik.

(5) Amennyiben az újratemetés a másik Szerződő Fél országának területén valósul meg, az érdekelt Szerződő Fél a másik Szerződő Félnek előzetesen bemutatott és általa jóváhagyott terv alapján valósítja meg.

(6) Minden exhumálást és újratemetést jegyzőkönyvben kell rögzíteni, amelynek tartalmaznia kell a hadisír eredeti helyét, valamint új helyszínét, az újratemetett személyek adatait, a fejfán található sírfeliratok szövegét, továbbá egyéb azonosítási adatokat és a tárgyi maradványokat. Az exhumálás és újratemetés digitális felvételeken is rögzítésre kerül.

5. Cikk Költségek

(1) Mindkét Szerződő Fél viseli országa területén a másik Szerződő Fél hadisírjainak és háborús emlékműveinek fenntartási és gondozási költségeit.

(2) Mindkét Szerződő Fél saját költségén a másik Szerződő Fél országának területén és annak beleegyezésével rendezheti és gondozhatja hadisírjait és háborús emlékműveit.

6. Cikk A Megállapodása végrehajtása

(1) A jelen Megállapodásban rögzített kötelezettségek technikai végrehajtásáért Románia részéről a Hősök Kultuszának Országos Hivatala, a Magyar Köztársaság részéről a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum felelős. A Szerződő Felek diplomáciai úton kölcsönösen tájékoztatják egymást a kijelölt végrehajtó szervek esetleges változásairól.

(2) A Szerződő Felek kölcsönösen biztosítják a jelen Cikk (1) bekezdésében megjelölt szervezeteknek a másik Szerződő Fél területén lévő hadisírjai és háborús emlékművei állapotának ellenőrzési jogát.

(3) A Szerződő Felek jelen Megállapodás végrehajtása során tiszteletben tartják azon állam hatályos jogszabályait, amelynek területén a hadisírok és a háborús emlékművek találhatóak, továbbá tiszteletben tartják a nemzeti, a vallási és egyéb hagyományait.

(4) A jelen Cikk (1) bekezdésében megjelölt szervezetek közötti kapcsolattartás közvetlenül és angol nyelven történik.

(5) A Szerződő Felek között a jelen Megállapodás végrehajtása során esetlegesen felmerülő vitás kérdések tárgyalással vagy diplomáciai úton kerülnek megoldásra.

7. Cikk
Záró rendelkezések

(1) A jelen Megállapodás akkor lép hatályba, amikor a Szerződő Felek kölcsönösen, diplomáciai úton, írásban értesítik egymást arról, hogy a Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges belső jogi követelményeknek eleget tettek.

(2) A jelen Megállapodás írásban módosítható a Szerződő Felek kölcsönös beleegyezése esetén. A módosítások jelen Cikk (1) bekezdésében rögzítetteknek megfelelően lépnek hatályba.

(3) A jelen Megállapodás határozatlan időre jön létre. Mindkét Szerződő Fél felmondhatja a jelen Megállapodást, a másik Szerződő Félnek diplomáciai úton eljuttatott írásban értesítésben. Jelen Megállapodás az értesítés kézhezvételének napjától számított három hónapról számított elteltével veszti hatályát.

Készült Bukarestben, 2008. március 6-n, két eredeti példányban, mindegyik példány román és magyar nyelven, és mindkét nyelvű változat egyaránt hiteles.

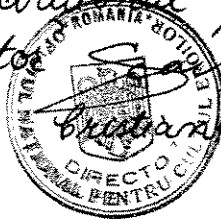

Románia Kormánya nevében

a Magyar Köztársaság Kormánya nevében

*Conform cu originalul,
Oficiul Național pentru Cultură Tractor
Director*

SCARLAT